

osnovo za prikaz razvoja gospodarskih panog. V vseh letih, ko je bil profesor na gimnaziji, je poleg zgodovine poučeval tudi zemljepis in z resnim delom širil dijakom tudi geografsko obzorje. Zato se tudi geografi pridružujemo čestitkam ob njegovi 80-letnici in mu želimo še mnogo let zdravja in moči, da bo še nadaljeval svoje delo na področju zgodovine, arhivarstva, muzejstva pa tudi geografije.

France Planina

Ob sedemdesetletnici dr. Danila Furlana

Rodil se je 20. marca 1913 v Trstu, od koder je po prvi svetovni vojni z družino vred pribežal v Ljubljano. Tu je končal srednjo šolo in filozofsko fakulteto, kjer je l. 1937 diplomiral iz zemljepisa in zgodovine. Po čakalnju, ki je bilo takrat v navadi, si je l. 1940 izbral mesto profesorja na meščanski šoli v Dolnji Lendavi. Kaj kmalu ga je doletela druga svetovna vojna in spet je pribežal v Ljubljano, k staršem. Med okupacijo se je pretolkel z raznimi priložnostnimi deli. Po osvoboditvi je spet prišel do pedagoškega dela, in sicer na srednji gospodarski šoli v Mariboru. Prelomnico pomeni leto 1950, ko se je zaposlil v takratni Upravi hidrometeorološke službe. Napravil je izpit iz meteorologije, l. 1955 je postal šef klimatološke službe in je kot tak vodil mrežo opazovalnih postaj, bil je vmes upravnik observatorija, postal je svetnik in ob upokojitvi l. 1970 je imel naziv svetovalec zavodovega predstojnika za raziskave.

Danilo Furlan je pričel z raziskovanjem še kot srednješolski profesor v Mariboru, ko je v Geografskem vestniku 1948—1949 objavil svoj o fitogeografsko študijo o gozdni meji na Pohorju. Pravo raziskovalno delo pa se je pričelo pri ZHMS v Ljubljani. Njegov opus klimatskih in meteoroloških objav in elaboratov je doslej presegal številko stopdeset del. Ta po svoje osvetlujejo nek stavek, ki sem ga našel v personalni mapi pri HMZ: »Tov. Furlan je zelo aktiven, iniciativen, ambiciozen in ploden«. Zato ni pisal svojih elaboratov samo za predale pisalniške mize, kot se je in se pri nas žal še dogaja, temveč je ugotovitve dopolnjeval in izboljševal ter jih objavljal. Največ objav je v zavodovih publikacijah, zlasti letnih poročilih HMZ, ki jih je urejal in s katerimi si je prizadeval razširjati vremenslovno in klimatološko znanje. Izboljšane verzije pa je navadno objavil še v Razpravah Društva meteorologov Slovenije ali (in) v geografski periodiki.

V prvih Furlanovih študijah iz petdesetih let prevladujejo vprašanja padavin v Julijskih Alpah, v Sloveniji in Jugoslaviji. To problematiko je zaokrožil v disertaciji z naslovom *Padavine v Sloveniji*, s katero je pridobil l. 1957 zvanje doktorja geografskih znanosti. Izšla je l. 1961 v Geografskem zborniku. Ze l. 1955 se je v članku *Nova pota klimatologije* (Letno poročilo Meteorološke službe) odločno opredelil za tako imenovano dinamično klimatologijo, po kateri je klima zbir ponavljajočih se tipov vremena in ki se ne zadovoljuje s spoznanjem dolgoletnih povprečkov, kot je to navada v geografiji. Taka dinamična klimatologija išče gibal seveda visoko v atmosferi in ima v ospredju vzročnost in ne posledice pojava. Toda geograf Furlan je skrajša le še povezoval vremenske pojave z oblikovanostjo zemeljskega površja in iskal zveze z reliefom ne le pri padavinah, ampak tudi pri temperaturi ter megli. Sintezo temperaturnih dognanj predstavlja njegova knjiga *Temperature v Sloveniji*, ki je izšla l. 1965 v zbirki Dela Inštituta za geografijo SAZU. Ta knjiga je še danes nepogrešljiva za vsakogar, ki se ukvarja s klimo Slovenije, čeprav sloni na opazovalnem nizu 1930—60, ki ga danes vedno bolj nadomešča prvi že čisto povojni niz. Ze konec petdesetih let se začne Furlanovo zanimanje za vremenske singularitete. Pri njih je razširil študijsko območje na vso Jugoslavijo, gibal pa iskal vedno više v ozračju. V zadnji študiji s to problematiko z naslovom *Doline hladnega in grebeni toplega zraka in njihov vpliv na vreme in klimo Slovenije* (GV 1981) išče vzroke v globalni cirkulaciji, učinke pa na vsej severni hemisferi. Ta študija je tudi tipičen primer Furlanovega cikličnega vračanja k isti problematiki, ki jo oplemeniti z novimi pogledi.

Bolj kot iskanje pogojenosti vremenskega dogajanja z razmerami na 500 m ploskvi je nam geografom blizu Furlanovo ugotavljanje pogostosti sušnih in mokrih dob ter zlasti humidnosti oziroma aridnosti v Sloveniji. Mor-da je Furlan zanimanje za ta vprašanja pridobil že v l. 1941 in 1942 kot figu-rant in kalkulanti pri načrtovanju osuševalnih del na Ljubljanskem Bar-ju in Cerkniškem polju. Po Thornthwaitovi formuli je izračunaval poten-cionalno evapotranspiracijo in ugotavljal iz razlik s padavinami sušnost. Razlike med padavinami in potencialno evapotranspiracijo je preverjal s podatki hidrološke mreže o dejanskem vodnem odtoku. S Furlanovo razpra-vo »Ugotavljanje evapotranspiracije s pomočjo normalnih klimatskih po-kazateljev« (Letno poročilo MS 1966, podobno v Razpravah DM) smo do-bili prvi pregled humidnosti v Sloveniji.

S tem še daleč ni izčrpan Furlanov doprinos k slovenski klimatologiji. Med četrstoletnim delovanjem v meteorološkem zavodu je prispeval k praktični klimatologiji z elaborati o dimenzioniranju mestne kanalizacije, maksimalnih obtežbah s snegom, pogostosti zmrzali, izkoriščanju sončne energije in podobno. Poleg omenjenih vprašanj se njegove objave ukvarja-jo z vetrom, oblačnostjo, sneženjem, z meteorološko mrežo itd. Številčno na prvem mestu objav pa so letni pregledi o poteku vremena v letnih poročilih HMZ.

Furlanov doprinos h klimatologiji na več področjih presega slovenske meje. V okviru vse naše države je med drugim obdeloval oblačnost, pada-vine »kot odsev monsunskega strujanja v Evropi«, sončno sevanje na Bal-kanu, izhlapevanje, da ne govorimo o njegovem sodelovanju v odličnem klimatskem atlasu Jugoslavije. Sodeloval je tudi pri kongresih za alpsko meteorologijo in nekaj njegovih objav je tudi v drugih mednarodnih publi-kacijah. Tu je potrebno omeniti zlasti njegov *klimatski opis Jugovzhodne Evrope* v seriji Svetovni klimatski pregled (World Survey of Climatology), vol. 6-Klimati Srednje in Jugovzhodne Evrope (Amsterdam-Oxford-New York 1977). Sodelovanje v tej seriji, ki jo izdaja svetovna meteorološka zveza, pomeni priznanje v tujini, ki si ga je Furlan pridobil s svojim de-lom. Zanj so ga nagradili z redom dela z zlatim vencem.

Geografi našemu slavljencu želimo vse najboljše tudi zato, ker je vkljub drugim zadolžitvam le našel čas za sodelovanje pri nekaterih naših kolek-tivnih delih. Dvakrat je bil na našem zveznem kongresu in v zborniku ljubljanskega kongresa najdemo njegovo študijo o koledarju vremena v Sloveniji (Ljubljana 1962). Prispeval je klimatski uvod k študijam o neur-ju v Mežiški dolini (Geografski zbornik 1961) in o snežnih plazovih (GZ 1955), izdelal več kart za atlas Slovenije, ki se pripravlja, večkrat je pre-daval v GDS itd.

Odkar je šel dr. Furlan v pokoj, dela na klimatologiji Slovenije, katere prve zamisli je objavil že l. 1960 o klimatski razdelitvi Slovenije (GV 1960). Želimo mu, da bi mu uspelo to, kar nista utegnila druga dva iz »ve-like trojke« iz prve generacije geografov, ki so po zadnji vojni našli delov-no področje v meteorološkem zavodu Slovenije, pokojna dr. Vital Manohin in prof. Janko Pučnik.

Ivan Gams

Profesor Ivan Gams — šestdesetletnik

»Geografski vestnik« se je v preteklih desetletjih od časa do časa spo-minjal višjih življenjskih jubilejev (od šestdesetletnic do osemdesetletnic) nekaterih vidnejših slovenskih geografov, ki so se uveljavljali ali vsaj začeli uveljavljati še pred zadnjo vojno. Toda v teh povojnih desetletjih je vzrastle številni mlajši rod geografov, ki se jim je tudi že približala ali se jim močno približuje šestdesetletnica življenja. Prvi iz tega rodu, ki ga je že dosegel ta jubilej, je bil pokojni profesor Marjan Žagar (1920–1980), na žalost tako, da smo ga prej pokopali, preden je izšel v »Geografskem vestniku« jubilejni članek o njem.